

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова

ТАРАДАЙ ВОЛОДИМИР НАУМОВИЧ

УДК 332.1-047.64:330.111.4

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ
РОЗВИТКУ ПРОМИСЛОВОСТІ РЕГІОНУ**

Спеціальність 08.00.05 – розвиток продуктивних сил
і регіональна економіка

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата економічних наук

Харків – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Харківському національному університеті міського господарства імені О.М. Бекетова.

Науковий керівник:

доктор економічних наук, професор
Кондратенко Наталія Олегівна,
Харківський національний
університет міського господарства
імені О. М. Бекетова,
професор кафедри менеджменту і
адміністрування.

Офіційні опоненти:

доктор економічних наук, професор
Уманець Тетяна Василівна,
Інститут проблем ринку та
економіко-екологічних
досліджень НАН України;

кандидат економічних наук, доцент
Красноносова Олена Миколаївна,
Науково-дослідний центр
індустріальних проблем розвитку
НАН України,
старший науковий співробітник
відділу макроекономічної політики та
регіонального розвитку.

Захист відбудеться «06» березня 2018 р. о 13⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.089.01 Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова Міністерства освіти і науки України за адресою: 61002, Україна, м. Харків, вул. Маршала Бажанова, 17, зал засідань Вченої ради (конференц-зал № 1).

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова за адресою: 61002, Україна, м. Харків, вул. Маршала Бажанова, 17.

Автореферат розісланий «06» лютого 2018 р.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

М.В. Кадничанський

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Для розвитку регіонів України на сучасному етапі ринкових реформ характерна наявність об'єктивних і суб'єктивних чинників, що зумовили його розбалансований, асиметричний та диспропорційний характер. Основою цього стала невизначеність стратегічних пріоритетів регіонів країни у кризовому та посткризовому періодах, їх неготовність до неухильно зростаючого конкурентного тиску на внутрішньому та зовнішніх ринках у боротьбі за матеріальні, фінансові та людські ресурси, ефективного використання геополітичного розташування регіональних систем та комплексів. Відсутність державної політики у сфері ресурсного забезпечення у короткостроковому та середньостроковому періодах обумовлені переважно відсутністю чітко означених, науково обґрунтованих економічних і соціальних стратегічних пріоритетів та неврахуванням особливостей довгострокових тенденцій регіонального розвитку.

В умовах макроекономічної нестабільності для України особливо важливою є проблема ресурсного забезпечення галузей національного господарства. Темпи розвитку економіки будь-якої країни безпосередньо залежать від ефективності використання наявних ресурсів. При стабільній і розвинутій ринковій економіці країни активно використовують інноваційні рішення, інформаційні технології та формують потужний ресурсний потенціал. На жаль, в Україні, до сьогодні відсутні економічні та соціальні умови для формування сучасного механізму управління ресурсами у промисловості.

Більшість регіонів України сьогодні опинилися в складній ситуації, коли: з одного боку для соціально-економічного розвитку необхідна різка активізація інвестиційної діяльності, а з іншого – для активізації основною умовою є економічне зростання та відтворення капіталу всіх суб'єктів господарської сфери. Світовий досвід показує, що в цьому напрямі необхідно здійснити комплекс системних кроків, спрямованих на ефективне використання наявних ресурсів розвитку держави та її регіонів. Загальною тенденцією світового і, що найбільш важливо, європейського соціально-економічного розвитку є формування конкурентоспроможних та ефективних форм господарювання саме в рамках регіональних економічних систем.

Розглядати проблему ресурсного забезпечення промисловості регіону доцільно в рамках регіональної стратегії економічного та соціального розвитку. Важливо чітко уявляти обсяг і структуру ресурсного потенціалу промисловості регіону, який формується зі складових, оптимальне співвідношення яких забезпечує розв'язання головної проблеми економічного зростання. Така постановка питання безпосередньо впливає з формулювання основного підходу до стратегічного планування регіональних проектів розвитку. Розглядаючи проблеми ресурсного забезпечення регіонів України саме у такій площині, регіональний рівень пов'язується з вирішенням низки питань щодо створення необхідних умов зниження не тільки показників матеріало- та енергоємності виробництва, але й підвищення ефективності використання наявних регіональних ресурсів, використання сучасних систем управління регіональною

економікою, а також формування відповідного інституціонального середовища. Зараз стає зрозумілим, що вихід на якісно новий рівень ефективного використання ресурсів розвитку промисловості можливий лише за умов комбінування ринкових важелів з механізмами державного та регіонального управління.

Напрямам розкриття сутнісних ознак сучасного ресурсного забезпечення в Україні та її регіонах з позицій соціально-економічного розвитку присвятили праці такі вчені як А. Ачкасов, О. Батура, І. Бистряков, П. Бубенко, М. Бутко, В. Геєць, С. Денисюк, С. Дорогунцов, М. Долішній, А. Кабанов, М. Кизим, Т. Клебанова, М. Ковалко, Н. Кондратенко, О. Красносова, І. Лукінов, В. Ніколаєв, Ю. Ніколенко, Г. Онищук, М. Паламарчук, А. Степаненко, Т. Момот, Т. Уманець, М. Хвесик, М. Фащевський, Л. Чернюк та інші.

Серед зарубіжних дослідників, у роботах яких розглядалася проблема ресурсного забезпечення промисловості регіону, слід виділити Боулдінга К., Гранберга О., Канторовича Л., Колосовського М., Кліманова В., Рубінштейна Т., Макінтоша Д., Медоуза Д., Одума Г., Одума Е., Ростоу У., Солоу Р., Тітенберга Т., Тейлора Г., Форрестера Дж. та інших.

У наукових працях вище зазначених вчених обґрунтовано фундаментальні положення щодо управління ресурсним забезпеченням галузей національного господарства, але деякі питання щодо управління ресурсним забезпеченням розвитку промисловості на рівні регіону залишаються за межами їх інтересів та потребують більш детального опрацювання, що обумовлює актуальність даного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота пов'язана з основними напрямками наукових досліджень Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова і виконана в рамках держбюджетної науково-дослідної роботи за темою «Регулювання соціально-економічного розвитку міського комплексу: теорія, методологія, практика» (номер державної реєстрації 0113U000575, 2014 р.), де автором визначені техніко-технологічні напрями політики ресурсозбереження в Харкові та Харківському регіоні.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є обґрунтування теоретико-методичних положень та розробка практичних рекомендацій щодо формування організаційно-економічного забезпечення управління ресурсами розвитку промисловості регіону.

Для досягнення поставленої мети в дисертації були поставлені та вирішені такі завдання:

- узагальнено сутність та зміст поняття категорії ресурсів та визначено складові управління ресурсами розвитку промисловості регіону;
- здійснено теоретичне та методичне обґрунтування принципів та критеріїв оцінки ефективності управління ресурсами розвитку промисловості регіону;
- проведено аналіз сучасного стану управління ресурсами розвитку промисловості за регіонами України;

- обґрунтовано напрями підвищення ефективності використання ресурсів розвитку промисловості на регіональному рівні;
- розроблено економіко-математичну модель управління ресурсами розвитку промисловості на прикладі Харківського регіону;
- сформовано складові механізми підвищення ефективності управління ресурсами розвитку промисловості на прикладі Харківського регіону.

Об'єктом дослідження є процес управління ресурсами розвитку промисловості регіону.

Предметом дослідження є теоретико-методичні підходи та науково-практичні рекомендації щодо формування організаційно-економічного забезпечення управління ресурсами розвитку промисловості регіонів України.

Методи дослідження. Теоретичну і методичну основу дослідження становлять ключові положення, принципи й методи сучасної економічної теорії та теорій управління, а також праці вітчизняних та зарубіжних вчених.

Для досягнення поставленої мети були використанні методи: *монографічного та теоретичного узагальнення* - при тлумаченні категорії «ресурси»; *системного аналізу* – при виявленні принципів та критеріїв оцінки ефективності управління ресурсами розвитку промисловості регіону; *економічного та кореляційно-регресійного аналізу* – при оцінці рівня використання ресурсів регіонами України; *факторного аналізу* – при дослідженні факторів впливу на ресурси розвитку промисловості регіону; *економіко-математичного моделювання і прогнозування* – при розробці економіко-математичної моделі управління ресурсами розвитку промисловості на прикладі Харківського регіону та формуванні складових механізму підвищення ефективності управління ресурсами розвитку промисловості на регіональному рівні.

Інформаційну базу дослідження склали нормативно-правові акти Верховної Ради України, Кабінету міністрів України, дані Міністерства промислової політики України, матеріали Державної служби статистики України, бібліографічні джерела, результати власних розрахунків.

Наукова новизна отриманих результатів. Наукова новизна полягає в обґрунтуванні напрямів удосконалення управління ресурсами розвитку промисловості регіону, визначенні взаємозв'язку між процесами ресурсного забезпечення промисловості та рівнем соціально-економічного розвитку регіону, зокрема:

удосконалено:

- класифікацію принципів та критерії оцінки ефективності управління ресурсами розвитку промисловості на регіональному рівні, що, на відміну від існуючих, враховує регіональні особливості прискореного впровадження досягнень науково-технічного прогресу, регіонального науково-технічного потенціалу та вдосконалення територіальних і галузевих пропорцій розвитку регіону, що є базою формування організаційно-економічного забезпечення управління ресурсами розвитку промисловості регіону;

- методичний підхід до формування сукупного випереджаючого показника розвитку промисловості регіону, який, на відміну від існуючих, заснований на чисельних методах прикладної математики, базується на використанні індексів

обсягу промислової продукції у якості показників, що характеризують розвиток промисловості регіону, та дозволяє за допомогою сукупного випереджаючого показника об'єднанням випереджальних індикаторів з урахуванням їх вагових коефіцієнтів прогнозувати динаміку розвитку промисловості регіону;

- економіко-математичну модель управління ресурсами розвитку промисловості на прикладі Харківського регіону, яка, на відміну від існуючих, враховує фактори впливу на перспективу розвитку промисловості та може бути адаптована для будь-якої кількості галузей, видів промислової діяльності (підприємств) та обмежень – факторів впливу на роботу економічних об'єктів, що досліджуються;

дістало подальшого розвитку:

- узагальнення підходів до визначення категорій «ресурси», які використовуються у процесах створення продукції й послуг, та «ресурси розвитку», які використовуються для виробництва промислової продукції і призводять до підвищення ефективності функціонування підприємств промислового комплексу регіону, за якими кожен вид ресурсу має свою специфіку, обумовлює застосування певних методів господарювання і впливає на сукупні економічні результати діяльності підприємств регіонального промислового комплексу;

- напрями підвищення ефективності використання ресурсів розвитку промисловості на регіональному рівні з врахуванням об'єктивних причин, пов'язаних з сучасними тенденціями розвитку економіки, загостренням конкуренції у промисловому секторі та створенням Національного органу з управління ресурсами із залученням додаткових органів, що є базою формування ресурсної політики держави та її регіонів;

- науковий підхід до формування складових механізму підвищення ефективності управління ресурсами розвитку промисловості на прикладі Харківського регіону шляхом гармонізації інтересів всіх суб'єктів управління промисловою діяльністю регіону: органів регіональної влади, бізнесу і промислових підприємств та формуванню інформаційно-аналітичної бази моніторингу діяльності промислових підприємств у галузі ресурсоефективності, що дозволяє здійснювати відбір характеристик та показників підвищення ефективності використання ресурсів розвитку, збір вихідних даних щодо ресурсоефективності та перевірку діяльності суб'єктів господарювання.

Практичне значення отриманих результатів. Практична значущість полягає у формуванні пропозицій щодо удосконалення управління ресурсами розвитку промисловості регіону для забезпечення його економічного та соціального розвитку.

Розроблені в дисертації положення щодо формування складових механізму підвищення ефективності управління ресурсами розвитку промисловості Харківського регіону, що засноване на гармонізації інтересів всіх суб'єктів управління промисловою діяльністю регіону були використані у роботі Департаменту економіки і міжнародних відносин Харківської обласної державної адміністрації (довідка № 07/35/1950 від 10.04.2017 р.); у роботі ПАТ «Харківський коксовий завод», де запроваджено модель управління ресурсами

розвитку промисловості Харківського регіону, яка враховує фактори впливу на перспективу розвитку промисловості та може бути адаптована для будь-якої кількості галузей, видів промислової діяльності (підприємств) та обмежень – факторів впливу на роботу економічних об'єктів (довідка № 1386 від 08.12.2016 р.).

Результати дисертаційного дослідження використані у навчальному процесі Харківського національного університету міського господарства імені О.М. Бекетова при викладанні дисциплін «Економіка підприємства» та «Менеджмент організацій» (довідка № 451 від 15.02.2016 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційна робота є результатом самостійно виконаних досліджень. Викладені в дисертації і авторефераті наукові результати та пропозиції належать особисто автору. З наукових праць, опублікованих у співавторстві, у роботі використані лише положення та ідеї, що є результатом особистих досліджень здобувача. Особистий внесок автора в спільні публікації відображено в списку опублікованих праць за темою дисертації.

Апробація результатів дисертації. Основні наукові результати дисертаційного дослідження доповідалися та були схвалені на 6 міжнародних і всеукраїнських конференціях, зокрема: Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Роль інновацій у підвищенні наявного потенціалу країни (м. Тернопіль, 2011 р.); науково-практична конференція «Сучасні проблеми реформування економіки в моделі інноваційного розвитку держави» (м. Харків, 2011 р.); міжнародна наукова конференція «Сталий розвиток підприємств, регіонів, країн» (м. Дніпропетровськ, 2012 р.); міжнародна науково-практична конференція «Менеджмент міського та регіонального розвитку» (м. Харків, 2013 р.); Всеукраїнська науково-практична конференція «Фінансова політика забезпечення економічної стабільності держави» (м. Полтава, 2013 р.); міжнародна науково-практична конференція «Нова економічна політика на світовому, державному та регіональному рівнях» (м. Одеса, 2014 р.).

Публікації. Основні ідеї, положення і найважливіші результати дисертації опубліковано автором самостійно та у співавторстві в 18 наукових працях, у тому числі: 12 статей у наукових фахових виданнях (з них 9 без співавторів), в тому числі 4 статті у виданнях іноземних держав та у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз, 6 тез доповідей - у матеріалах наукових конференцій. Загальний обсяг публікацій складає 6,14 друк. аркушів, з яких здобувачу належить 4,89 друк. аркуша.

Структура та обсяг роботи. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 268 сторінок комп'ютерного тексту, у тому числі основний текст складає 180 сторінок, який включає 16 таблиць, 48 рисунків. Список використаних джерел складається із 207 найменувань на 23 сторінках, 9 додатків – на 65 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** подано загальну характеристику дисертаційної роботи, розкрито її актуальність, визначено мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження, сформувано положення наукової новизни, обґрунтовано теоретичну та практичну цінність та їх апробацію.

У **першому розділі «Теоретичні основи управління ресурсами розвитку промисловості регіону»** узагальнено сутність та зміст поняття категорії ресурсів, визначено складові управління ресурсами розвитку промисловості регіону та здійснено теоретичне й методичне обґрунтування принципів та критеріїв оцінки ефективності управління ресурсами розвитку промисловості регіону.

Соціальні, економічні, політичні та інституціональні перетворення, здійснені в Україні в останні роки, значно ускладнили діяльність промислових підприємств, зробивши її джерелом багатьох загроз економічного, соціального й іншого характеру. В останні роки з'явилася гостра необхідність формування нових підходів до управління розвитком промисловості та ефективним використанням всіх наявних у її розпорядженні ресурсів.

На підставі узагальнення наукових підходів та світового досвіду визначено, що під «ресурсами розвитку промисловості регіону» розуміються всі природні, людські, і вироблені людиною ресурси, які використовуються для виробництва промислової продукції і призводять до підвищення ефективності функціонування підприємств промисловості регіону.

Проблеми розвитку промисловості регіонів України полягають у: деформованій галузевій, індустріальній та технологічній їх структурі; енергоємності та ресурсовитратності промислових технологій; сировинному характері експорту промислової продукції; критичній залежності експорту від кон'юнктури зовнішніх цін на енергоносії, а також кон'юнктури попиту на продукцію металургійної та хімічної галузі, які є експортно-орієнтованими; недостатньому використанні науково-технічного потенціалу галузевої науки в інноваційно-інвестиційних процесах та ослабленні кадрового потенціалу промисловості.

Результати розвитку промислового сектора економіки регіону визначаються, в загальному випадку, ефективністю використання власних і залучених ресурсів. Але, існуючі диспропорції в регіональному розміщенні продуктивних сил протягом тривалого часу призвели до того, що рівень техногенного навантаження на природне середовище в Україні сьогодні перевищує аналогічний показник розвинутих країн у 4-5 разів. Економіка України щорічно втрачає до 10% ВВП через зменшення продуктивності основних фондів, нераціонального використання природних, трудових, енергетичних ресурсів тощо. Ресурсоємність кінцевого національного продукту в середньому втричі перевищує світовий рівень, що приводить до значних перевитрат ресурсів в період структурних перетворень і на ринку споживачів енергоресурсів.

На основі наукових розробок і господарської практики України автором сформульовані головні принципи оцінки ефективності управління ресурсами

розвитку промисловості регіону, які визначають умови рівноважного стану й ефективного функціонування регіональних економічних систем.

На думку автора, для оцінки ефективності управління ресурсами розвитку промисловості регіону необхідно звернути увагу на визначення критеріїв оцінки з позицій ефективного управління ресурсним потенціалом регіону. Також важливого значення набуває не лише виділення таких критеріїв в ефективному розвитку промисловості регіонів, а й розробка методики їх оцінки.

При оцінці ефективності управління ресурсами розвитку промисловості регіону доцільне комплексне застосування всієї системи узагальнюючих і приватних показників.

Виходячи з авторського визначення категорії «ресурсів розвитку» доцільним є формування загального критерію ефективності управління ресурсами розвитку промисловості регіону, який складається з: функціональної промислової ефективності, функціональної фінансової ефективності, функціональної ринкової ефективності, функціональної соціальної ефективності та функціональної екологічної ефективності.

Для оцінки вказаних видів ефективності управління ресурсами розвитку промисловості регіону автором пропонується використовувати наступний агрегований індекс ефективності (I_{ey}):

$$I_{ey} = I_{фпе} \times I_{ффе} \times I_{фре} \times I_{фсе} \times I_{фее} , \quad (1)$$

де $I_{фпе}$ - індекс функціональної промислової ефективності;

$I_{ффе}$ - індекс функціональної фінансової ефективності;

$I_{фре}$ - індекс функціональної ринкової ефективності;

$I_{фсе}$ - індекс функціональної соціальної ефективності;

$I_{фее}$ - індекс функціональної екологічної ефективності.

Для оцінки ефективності управління ресурсами розвитку промисловості в регіональних економічних системах важливе значення має врахування регіональних особливостей прискореного впровадження досягнень науково-технічного прогресу, регіональний науково-технічний потенціал та вдосконалення територіальних і галузевих пропорцій розвитку регіону.

Особливості використання науково-технічного потенціалу у регіоні безпосередньо впливають на управління ресурсами розвитку промисловості регіону

У другому розділі «Аналіз сучасного стану управління ресурсами розвитку промисловості регіонів України» проведено оцінку рівня управління ресурсами розвитку регіонами України, досліджено сучасний стан розвитку промисловості на прикладі Харківського регіону та досліджено зовнішні фактори впливу на ресурси розвитку промисловості регіону.

У роботі запропоновані показники, що характеризують рівень управління ресурсами розвитку регіонами України, які можливо класифікувати за зазначеними вище сферами: економічний розвиток; інноваційна діяльність та

інвестиції; ринок праці та рівень життя населення; транспорт та інфраструктура; підприємництво і регуляторне середовище.

У роботі удосконалено методи оцінки рівня управління ресурсами розвитку регіонами України, які засновані на використанні багатовимірного порівняльного аналізу (а саме – методі суми місць), і дозволяє порівняти ефективність управління ресурсами розвитку регіонами країни за наявними даними про їх стан на основі єдиної системи показників та зіставити рівень управління ресурсами розвитку кожним регіоном в часі (табл. 1).

Таблиця 1

Рівень управління ресурсами розвитку регіонами України

Регіон \ Період	На 01.01.2010	На 01.01.2011	На 01.01.2012	На 01.01.2013	На 01.01.2014	На 01.01.2015	На 01.01.2016
Автономна Республіка Крим	24	3	23	7	6		
Області							
Вінницька	26	5	15	10	5	2	6
Волинська	17	13	16	14	4	9	14
Дніпропетровська	22	17	4	21	23	13	15
Донецька	8	27	6	3	25	24	24
Житомирська	10	16	5	4	2	6	17
Закарпатська	27	21	2	26	24	1	11
Запорізька	25	26	10	27	27	5	19
Івано-Франківська	18	9	18	16	13	10	2
Київська	2	11	8	2	1	4	1
Кіровоградська	11	24	21	1	9	23	22
Луганська	20	25	13	19	14	25	25
Львівська	15	6	3	5	18	8	3
Миколаївська	9	1	17	24	19	21	4
Одеська	6	4	22	20	15	11	10
Полтавська	16	22	14	8	20	15	20
Рівненська	5	20	7	9	16	3	12
Сумська	23	19	26	6	12	14	18
Тернопільська	7	8	19	11	8	12	23
Харківська	14	14	20	12	7	16	16
Херсонська	1	12	27	18	17	22	7
Хмельницька	3	10	25	15	10	7	21
Черкаська	12	18	12	22	22	20	5
Чернівецька	4	15	11	13	26	18	9
Чернігівська	21	23	24	23	11	17	13
Міста							
Київ	13	2	9	17	21	19	8
Севастополь	19	7	1	25	3		
Позначення:							
	Найвищий рівень управління ресурсами розвитку регіоном України						
	Найнижчий рівень управління ресурсами розвитку регіоном України						

Дослідження основних показників розвитку промисловості Харківського регіону свідчить про коливання ділової активності підприємств промислового

комплексу. Економічні тенденції 2010-2015 рр. свідчать про те, що індекси промислової продукції за основними видами діяльності Харківського регіону залишаються вагомими. У 2015 р. на промисловість припадало майже одна третина всього обсягу реалізованої продукції в регіоні (37,66%), майже одна четверта частина інвестицій в основний капітал (19,75%), 39,89% кількості зайнятих працівників підприємств суб'єктів підприємницької діяльності та понад 90% експортної товарної продукції.

Одним з методів прогнозування економічної динаміки розвитку промисловості регіону є використання системи випереджальних індикаторів. Даний підхід ґрунтується на прогнозі переходу діяльності від підйому до спаду (або, навпаки, від спаду до підйому), для чого необхідно сформулювати «систему раннього виявлення». Іншими словами, необхідно виділити такі показники, у яких поворотні точки наступають раніше, ніж у показника, прийнятого для характеристики розвитку промисловості регіону.

Так, методичний підхід до формування сукупного випереджаючого показника розвитку промисловості регіону на думку автора, має складатися з наступних послідовних етапів: 1. Відбір показників, що характеризують розвиток промисловості регіону – індекси обсягу промислової продукції; 2. Збирання інформації про динаміку індексів обсягу промислової продукції регіону за видами промислової діяльності протягом останніх 5-ти років (помісячно); 3. Побудова графіків динаміки індексів обсягу промислової продукції регіону за видами промислової діяльності; 4. Трансформація зібраних емпіричних даних індексів обсягу промислової продукції регіону за видами промислової діяльності у функціональну залежність (апроксимація, методом найменших квадратів); 5. Визначення вищих і нижчих поворотних точок функції індексу загального обсягу промислової продукції регіону; 6. Визначення вищих і нижчих поворотних точок функцій індексів обсягу промислової продукції регіону за видами промислової діяльності; 7. Класифікація індексів обсягу промислової продукції регіону за видами промислової діяльності на випереджаючі, співпадаючі і запізнілі по відношенню до індексу загального обсягу промислової продукції регіону; 8. Формування сукупного випереджаючого показника розвитку промисловості регіону.

Для розрахунку сукупного випереджаючого показника розвитку промисловості регіону запропоновано розраховувати за формулою:

$$СВП_{РПР} = \sum_1^n k_i * I_i, \quad (2)$$

де, $СВП_{РПР}$ - сукупний випереджаючий показник розвитку промисловості регіону, %;

k_i - ваговий коефіцієнт i -го випереджаючого індексу обсягу промислової продукції регіону за видом промислової діяльності, од.;

I_i - i -ий випереджаючий індекс обсягу промислової продукції регіону за видом промислової діяльності, %;

n - кількість випереджаючих індексів обсягу промислової продукції регіону за видом промислової діяльності у сукупному обсязі промислової продукції, од.

Ваговий коефіцієнт i -го випереджаючого індексу обсягу промислової продукції регіону за видом промислової діяльності розраховують наступним чином:

$$k_i = \frac{a_i}{\sum_1^n a_i}, \quad (3)$$

де, a_i - питома вага виготовленої продукції i -го виду випереджаючого індексу обсягу промислової продукції регіону за видом промислової діяльності у сукупному обсязі промислової продукції, од.

Для формування сукупного випереджаючого показника розвитку промисловості на прикладі Харківського регіону, згруповано і представлено у табл. 2 досліджені індекси обсягу промислової продукції регіону за видами промислової діяльності, які були обрані відповідно до КВЕД-2010 р.

Таблиця 2

Система індексів обсягу промислової продукції за видами промислової діяльності по відношенню до індексу загального обсягу промислової продукції (на прикладі Харківського регіону)

№	Індекси обсягу	Напрямок зміни функції			
	Промисловість	Зростання		Зменшення	
1	2	3	4	5	6
1	Добувна промисловість	випереджаючий	+2	запізнілий	-4
2	Виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів	запізнілий	-3	співпадаючий	
3	Легка промисловість	співпадаючий		випереджаючий	+5
4	Оброблення деревини та виробництво виробів з деревини, крім меблів	запізнілий	-2	запізнілий	-3
5	Целюлозно-паперове виробництво; видавнича діяльність	запізнілий	-8	запізнілий	-8
6	Виробництво коксу, продуктів нафтопереробки	випереджаючий	+2	співпадаючий	
7	Хімічна та нафтохімічна промисловість	випереджаючий	+3	співпадаючий	
8	Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	співпадаючий		випереджаючий	+13
9	Металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	співпадаючий		випереджаючий	+12
10	Машинобудування	випереджаючий	+2	випереджаючий	+5
11	Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	співпадаючий		співпадаючий	

У стовпцях 4 і 6 відображена середня кількість місяців між поворотною точкою функції індексу загального обсягу промислової продукції регіону і відповідною поворотною точкою функцією індексу обсягу промислової продукції регіону за видами промислової діяльності. Позитивний знак свідчить про випередження відповідного індексу обсягу промислової продукції регіону за видами промислової діяльності над індексом загального обсягу промислової продукції Харківського регіону. Від'ємний знак, навпаки, свідчить про відставання відповідного індексу.

Формуючи сукупний випереджаючий показник розвитку промисловості регіону для усіх випереджаючих індексів обсягу промислової продукції Харківського регіону за видами промислової діяльності розраховані вагові коефіцієнти за (3) (табл. 3, рис. 1).

Таблиця 3

Вагові коефіцієнти випереджаючих індексів обсягу промислової продукції Харківського регіону за видами промислової діяльності

№ з/п	Випереджаючий індекс обсягу промислової продукції Харківського регіону за видами промислової діяльності	Ваговий коефіцієнт
Період зростання індексу загального обсягу промислової продукції		
1	Добувна промисловість	0,18
2	Виробництво коксу, продуктів нафтопереробки	0,17
3	Хімічна та нафтохімічна промисловість	0,05
4	Машинобудування	0,59
Період зменшення індексу загального обсягу промислової продукції		
5	Легка промисловість	0,12
6	Виробництво іншої неметалевої мінеральної продукції	0,29
7	Металургійне виробництво та виробництво готових металевих виробів	0,09
8	Машинобудування	0,50

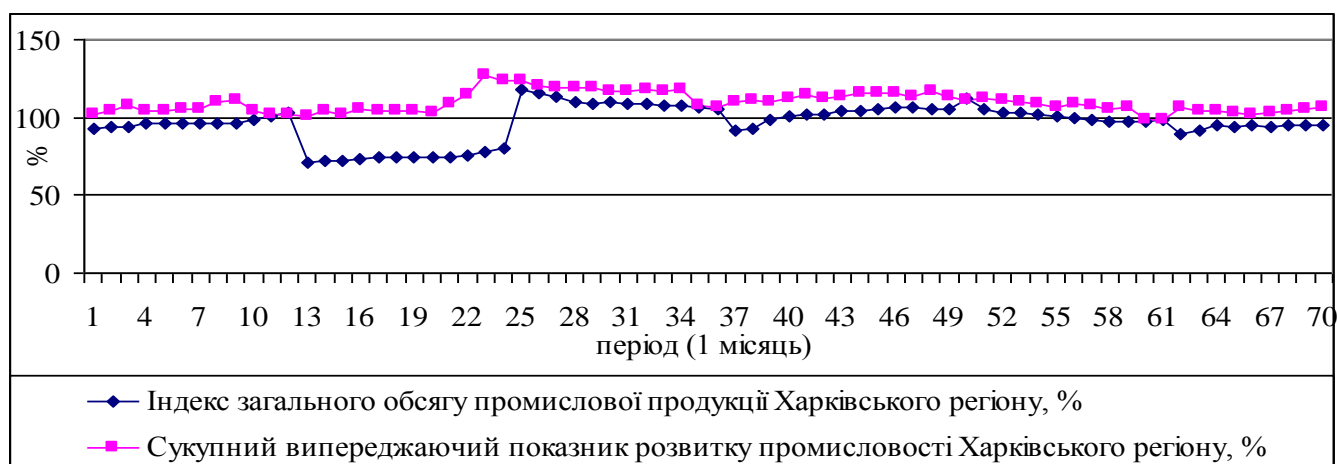

Рис. 1. Динаміка індексу загального обсягу промислової продукції і сукупного випереджаючого показника розвитку промисловості Харківського регіону

Отримані результати відображають реальну динаміку зміни індексу загального обсягу промислової продукції Харківського регіону, тому, можна зробити висновок про доцільність застосування сукупного випереджаючого показника розвитку промисловості Харківського регіону для його аналізу і прогнозування.

У роботі досліджено зовнішні фактори впливу на ресурси розвитку промисловості регіону, яке базується на застосуванні детермінованого факторного аналізу та дозволяє визначити прояв зовнішніх факторів впливу національного та регіонального рівнів на ресурси розвитку промисловості регіону, встановити форми їх залежності, змодельовати взаємозв'язки та розрахувати їх вплив.

Досліджено 15 зовнішніх факторів впливу на ресурси розвитку промисловості Харківського регіону національного та регіонального рівнів, визначено як кожний з виділених факторів вплинув на природні, технічні, сировинні, трудові, фінансові, інвестиційні та інноваційні ресурси розвитку промисловості Харківського регіону.

Запропоновано зовнішні фактори впливу на ресурси розвитку промисловості регіону досліджувати через прояв їх впливу на види ресурсів розвитку промисловості регіону (РРПР). Зовнішні фактори безпосередньо або опосередковано впливають на один певний чи одночасно на декілька видів ресурсів розвитку промисловості регіону. Вплив може бути позитивним і негативним. Наслідки такого впливу можуть призводити одночасно до зростання одних і зменшення інших видів ресурсів розвитку промисловості регіону.

Факторний аналіз питомої ваги витрат на використання науково-технічних досягнень свідчить про послаблення інноваційних ресурсів розвитку промисловості регіону. Адже вплив зовнішніх факторів національного рівня є негативним, оскільки скорочення попиту на промислову продукцію спричинило скорочення сумарних витрат на запровадження нових технологій і нової техніки промисловими підприємствами Харківського регіону, незважаючи на зростання величини зовнішнього позитивно діючого фактору регіонального рівня – кількості інноваційно активних підприємств у промисловості Харківського регіону.

У третьому розділі «Удосконалення управління ресурсами розвитку промисловості регіону» обґрунтовані напрями підвищення ефективності використання ресурсів розвитку промисловості на регіональному рівні, розроблено економіко-математичну модель управління ресурсами розвитку промисловості на прикладі Харківського регіону та сформовано складові механізми підвищення ефективності управління ресурсами розвитку промисловості Харківського регіону.

Ефективність використання ресурсів розвитку промисловості регіону тісно пов'язана з конкурентоспроможністю промислових підприємств. Усі фактори підвищення ефективності використання ресурсів розвитку підприємств промисловості регіону зводяться до наступних напрямків: управління витратами

і ресурсами; напрямки розвитку і удосконалення виробництва; напрями удосконалення системи управління підприємством та всіма видами його діяльності. Виділені основні групи резервів підвищення ефективності використання ресурсів розвитку промисловості регіону.

Задача розподілу ресурсів є однією з найважливіших з точки зору управління будь-якою організаційною системою. Виникає необхідність побудови моделі розподілу ресурсів між основними видами промислової діяльності на прикладі Харківського регіону з урахуванням факторів впливу на перспективу розвитку промисловості в цілому.

Задача розподілу ресурсів була розв'язана автором декількома методами. При розподілі R ресурсів між 11 видами промислової діяльності, вважалось, що приріст в загальному обсязі виробництва залежить від виділеного ресурсу x_i для i виду промислової діяльності і виражаються квадратичними залежностями, які були отримані в результаті апроксимації.

Методом множників Лагранжа автором запропонований розподіл ресурсів, який би забезпечив максимальний обсяг виробництва промислової продукції кожним з видів промислової діяльності. Для цього була сформована функція сукупного обсягу продукції всіх видів:

$$Z(x) = \sum_{i=1}^{11} F_i(x_i) \rightarrow \max. \quad (4)$$

де $Z(x)$ – сукупний обсяг продукції всіх видів.

В такій постановці задачі функція Лагранжа набуває вигляду:

$$L(x_1, x_2, \dots, x_{11}, \lambda) = \sum_{i=1}^{11} F_i(x_i) + \lambda(\sum_{i=1}^{11} x_i - R). \quad (5)$$

Точку умовного екстремуму знайдена за необхідними умовами екстремуму функції багатьох змінних - рівності нулю частинних похідних першого порядку.

Аналіз був проведений як для випадків планового зменшення обсягів виробництва ($R < 100$), так і для випадків збільшення ($R > 100$). Всі отримані результати мають економічне обґрунтування: види промислової діяльності, які на перспективу дають більш стабільну динаміку розвитку, без різкого спадання або зростання, мають отримати більшу кількість запланованих ресурсів. Це пояснюється низькими ризиками інвестування.

Для створення економіко-математичної моделі розподілу ресурсів між основними видами промислової діяльності на прикладі Харківського регіону були виділені цільові критерії, побудовані рівняння, нерівності та обмеження, що описують функціонування промисловості регіону як економічного об'єкту, а також співвідношення між показниками, які обумовлені існуючими економічними залежностями між ними.

В якості основних факторів впливу на ресурси розвитку промисловості Харківського регіону нами були обрані:

- кількість інноваційно активних підприємств у промисловості у регіоні;

- рівень зайнятості у промисловості у регіоні;
- рівень середньої заробітної плати у промисловості у регіоні;
- загальний обсяг інноваційних витрат промислових підприємств у регіоні;
- загальна кількість суб'єктів підприємницької діяльності у промисловості у регіоні;
- інвестиції у основний капітал.

З цією метою було сформовано цільову функцію W , яка визначає оптимізаційну задачу, та визначено критерій оптимальності – в нашому випадку – максимум загального обсягу продукції Харківського регіону.

У якості керуючих змінних було обрано ресурси, які необхідно виділити кожній з галузей X . Означений набір керуючих змінних і є розв'язанням поставленої задачі. У якості параметрів моделі α обрано заздалегідь відомі фактори, на які при розв'язанні задачі не можливо впливати. Параметри моделі – це виділені фактори впливу на розвиток видів промислової діяльності.

В загальній постановці задача пошуку оптимального рішення $x^* \in X$, яке б при заданих фіксованих параметрах α забезпечило максимальне значення W , має вигляд:

$$W^* = W(x^*, \alpha) = \max_{x \in X} W(x, \alpha). \quad (6)$$

Цільова функція – загальний обсяг промислової продукції Харківського регіону може бути записана як:

$$W = 5,5x_1 + 26,4x_2 + 4,4x_3 + 2,2x_4 + 1,8x_5 + 5,2x_6 + 1,6x_7 + 10,1x_8 + 3,2x_9 + 17,1x_{10} + 21,9x_{11} = \sum_{i=1}^{11} c_i x_i \rightarrow \max. \quad (7)$$

Обмеження сформовано за факторами впливу:

$$\left\{ \begin{array}{l} \text{Кількість інноваційно активних підприємств} \\ \text{Рівень зайнятості (трудові ресурси)} \\ \text{Рівень заробітної плати} \\ \text{Обсяг інноваційних витрат} \\ \text{Кількість суб'єктів підприємницької діяльності} \\ \text{Інвестиції у основний капітал} \end{array} \right. \rightarrow \left\{ \begin{array}{l} \sum_{j=1}^{11} a_{1j} x_j \geq b_1 \\ \sum_{j=1}^{11} a_{2j} x_j \leq b_2 \\ \sum_{j=1}^{11} a_{3j} x_j \leq b_3 \\ \sum_{j=1}^{11} a_{4j} x_j \geq b_4 \\ \sum_{j=1}^{11} a_{5j} x_j \leq b_5 \\ \sum_{j=1}^{11} a_{6j} x_j \leq b_6 \end{array} \right.$$

Результати обчислень проілюструємо прикладом, в якому автором запропоновано (в якості обмежень) підвищити кількість інноваційно активних підприємств на 10%, трудові ресурси – на 5%, рівень заробітної плати – на 20%, обсяг інноваційних витрат – на 5%, кількість суб'єктів підприємницької діяльності – на 10%, а інвестиції у основний капітал залишити на попередньому рівні.

Процедура пошуку рішень привела до висновків: кількість інноваційно-активних підприємств доцільно збільшити на 10,95%, трудові ресурси – на 5%,

рівень зарплати – на 7,56%, обсяг інноваційних витрат – на 7,83%, суб'єктів підприємницької діяльності – на 10%, а інвестиції у основний капітал залишити на попередньому рівні. При цьому обсяг промислової продукції Харківського регіону у сукупності збільшиться на 7,78%.

Пошук рішення проводився з припущення, що розподіл всіх ресурсів між усіма видами рівномірний, на рівні статистичних даних за 2015 рік. Тобто в якості початкових значень були прийняті значення всіх коефіцієнтів, що дорівнюють 1 (тобто 100%). В результаті обчислень отримано рекомендації щодо збільшення обсягу промислової продукції на 7,78%: необхідно всі ресурси, що розподіляються по видам промислової діяльності збільшити або зменшити відповідно знайденим значенням коефіцієнтів. Так, для 1-го виду необхідно зменшити на 1,2 %; для 2-го – збільшити на 28,3%; для 3-го – зменшити на 65,6%; для 4-го – збільшити на 1,5%; для 5-го – збільшити на 19,9%;, для 6-го – зменшити на 15,7%; для 7-го – збільшити на 30,6%;, для 8-го – збільшити на 51,9%; для 9-го – збільшити на 28,1%; для 10-го – збільшити на 1,9%, для 11-го – зменшити на 14,9%.

Універсальність побудованого алгоритму складається в тому, що розв'язати поставлену задачу можна при будь-яких значеннях обмежень факторів впливу. При цьому отримуються оптимальніші значення факторів в кожному з випадків. Алгоритм реалізований на платформі MS Excel, що робить його доступним для користувачів. Його нескладно адаптувати для будь-якої кількості галузей, видів промислової діяльності (підприємств) та обмежень – факторів впливу на роботу економічних об'єктів, які досліджуються.

Сформовані складові механізму підвищення ефективності управління ресурсами розвитку промисловості регіону, який автором пропонується розглядати як послідовність взаємопов'язаних дій чи сукупність статичних елементів, що забезпечують можливість прийняття та реалізацію управлінських рішень з питань задоволення соціальних та економічних потреб промисловості на регіональному рівні.

У роботі запропоновано у рамках створення Національного органу з управління ресурсами та національної мережі регіональних центрів задіяти органи регіональної влади до вирішення питань щодо підвищення ефективності управління ресурсами розвитку промисловості. Тільки шляхом взаємодії органів регіональної влади, бізнесу, промислових підприємств та суспільства можливе формування та функціонування механізму підвищення ефективності управління ресурсами розвитку промисловості Харківського регіону (рис. 2).

У рамках складових механізму особливе місце повинно відводиться формуванню інформаційно-аналітичної бази моніторингу діяльності промислових підприємств Харківського регіону у галузі ресурсоефективності, яка буде визначати відбір характеристик та показників, збір вихідних даних та перевірку їх діяльності. Така база може стати інформаційною основою для прийняття різних управлінських рішень, що особливо важливо для дотримання певних положень проведення такого моніторингу в цілому.

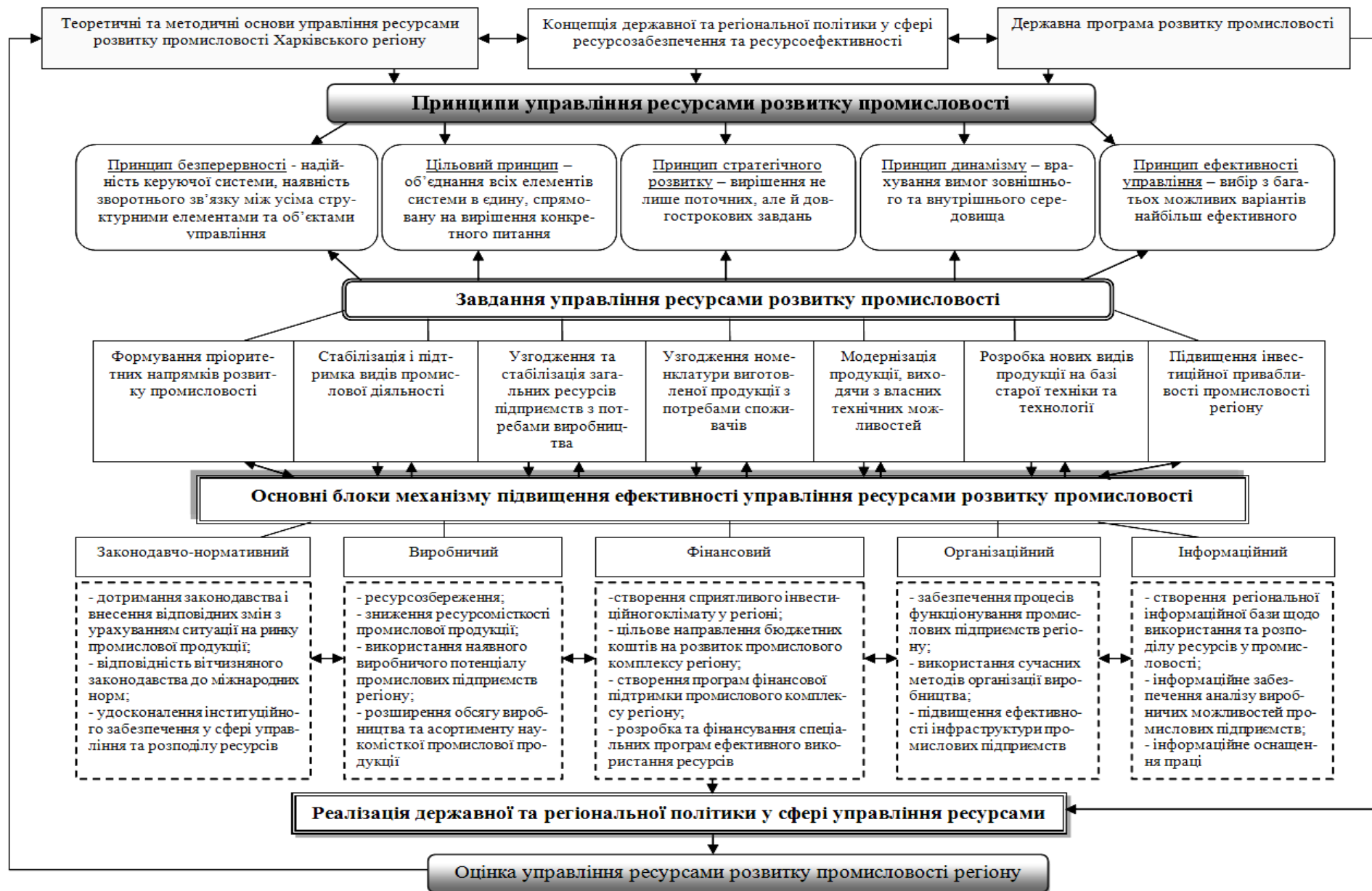

Рис. 2. Концептуальна схема механізму підвищення ефективності в управлінні ресурсами розвитку промисловості (на прикладі Харківського регіону)

ВИСНОВКИ

Отримані у процесі дослідження результати вирішують важливе наукове завдання, пов'язане з розробкою теоретико-методичних положень та практичних організацій щодо організаційно-економічного забезпечення управління ресурсами розвитку промисловості регіону. В результаті проведеного дослідження отримані такі висновки:

1. У роботі були уточнені сутність та зміст категорії ресурсів, надане авторське визначення категорії «ресурсів розвитку» та визначені складові управління ресурсами розвитку промисловості регіону. Також підкреслюється, що ресурсоефективна політика є складовою частиною регіональної політики, яка спрямована на виробництво конкурентоспроможної продукції, підвищення рівня добробуту життя населення та має основною метою одержання максимального прибутку і забезпечення відповідного фінансового результату.

2. Визначено принципи та критерії оцінки ефективності управління ресурсами розвитку промисловості регіону. Обґрунтовано, що основними критеріями оцінки ефективності управління ресурсами розвитку промисловості регіону є показники, які у першу чергу характеризують результативність працюючих виробничих систем. Доведено, що важливе значення для підвищення ефективності управління ресурсами розвитку промисловості в регіональних економічних системах має врахування регіональних особливостей прискореного впровадження досягнень науково-технічного прогресу, регіональний науково-технічний потенціал та вдосконалення територіальних і галузевих пропорцій розвитку регіону. Представлені методики розрахунку економічної ефективності управління ресурсами розвитку промисловості регіону та її залежність від науково-технічного потенціалу.

3. Проведення дослідження сучасного стану управління ресурсами розвитку промисловості регіону, аналізу розвитку промисловості Харківського регіону та проведення оцінки рівня управління ресурсами розвитку регіонами України дозволило встановити, що у 2014 році рівень управління ресурсами розвитку був найвищим у Закарпатській області, у 2015 р. - у Київській області. Визначивши нерівномірність розвитку регіонів країни, автором виявлено зростання у зв'язку з цим міжрегіональних соціально-економічних диспропорцій та поступовим зосередженням економічного зростання у незначній кількості регіонів. Індекс фізичного обсягу валового регіонального продукту по Україні в середньому стрімко скоротився до 90,2%. Лідирувала серед областей України за даним показником протягом досліджених років – Запорізька, областями ж аутсайдерами залишались Житомирська і Миколаївська області. Автором запропоновано методичний підхід до формування сукупного випереджаючого показника розвитку промисловості регіону, який добре відображає реальну динаміку зміни індексу загального обсягу промислової продукції Харківського регіону та дає можливість зробити висновок про доцільність його застосування для аналізу і прогнозування. Досліджено зовнішні фактори впливу на ресурси розвитку промисловості на прикладі Харківського регіону та визначено як

кожний з виділених факторів вплинув на природні, технічні, сировинні, трудові, фінансові, інвестиційні та інноваційні ресурси розвитку промисловості регіону.

4. Ефективності використання ресурсів розвитку промисловості на регіональному рівні тісно пов'язана з конкурентоспроможністю підприємств регіонів країни. Усі фактори підвищення ефективності використання ресурсів розвитку промисловості регіону зводяться до наступних напрямків: управління витратами і ресурсами; напрямки розвитку і удосконалення виробництва; напрями удосконалення системи управління підприємствами регіону та всіма видами його діяльності. Зроблено пропозицію щодо створення Національного органу з управління ресурсами з залученням додаткових органів, що повинні формувати ресурсну політику держави та її регіонів. У своїй діяльності запропонований орган визначає особливості факторів, що впливають на процес ефективного управління ресурсами розвитку промисловості регіону: кон'юнктура ринку; науково-технічний розвиток; інші, до яких відносяться: екологічні, політичні та природно-кліматичні.

5. У роботі розроблено економіко-математичну модель управління ресурсами розвитку промисловості регіону. Модель пропонується використовувати як вирішення задачі розподілу ресурсів між основними видами промислової діяльності на прикладі Харківського регіону з урахуванням факторів впливу на перспективу розвитку промисловості в цілому. Доведено універсальність побудованого алгоритму, яка складається в тому, що розв'язати поставлену задачу можна при будь-яких значеннях обмежень факторів впливу. При цьому отримуються оптимальніші значення факторів в кожному з випадків. Запропонований алгоритм нескладно адаптувати для будь-якої кількості галузей, видів промислової діяльності (підприємств) та обмежень – факторів впливу на роботу економічних об'єктів, що досліджуються. У перспективі запропонована модель управління ресурсами розвитку промисловості регіону може бути застосовано для промислових комплексів регіонів країни.

6. У результаті проведеного дослідження сформовано та запроваджено у практичній діяльності складові механізму підвищення ефективності управління ресурсами розвитку промисловості Харківського регіону. Обґрунтовано необхідність закріплення інтересів всіх суб'єктів управління промисловою діяльністю регіону: органів регіональної влади, бізнесу та промислових підприємств. Визначені функціональні складові механізму підвищення ефективності управління ресурсами розвитку промисловості на прикладі Харківського регіону, які складаються з системи принципів, завдань, системи управління та системи забезпечення. На думку автора, формування та застосування у практичній діяльності запропонованого механізму неможливо без реалізації ресурсозберігаючої політики на макроекономічному рівні та на рівні промислових комплексів регіонів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації

1. Тарадай В. Н., Кондратенко Н. О. Засади формування та впровадження державної ресурсозберігаючої політики // Бізнес-інформ : наук. журн. 2011. № 11.

С. 20–23. *(Особистий внесок здобувача: визначено роль взаємодії рівнів державного управління ефективним використанням енергетичних ресурсів в Україні).*

2. Тарадай В. Н., Кондратенко Н. О. Механізми підвищення ефективності ресурсозбереження у регіональних економічних системах // Вісник Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна. 2011. № 970 : Сер. Економічна. Вип. 81. С. 266–273. *(Особистий внесок здобувача: визначені напрями ресурсозбереження регіонального рівня).*

3. Тарадай В. Н. Особливості формування основних напрямів регіонального розвитку // Наука й економіка : наук.-теор. журн. 2012. Т. 1, вип. 4 (28). С. 267–270.

4. Тарадай В. Н. Теоретичні засади управління ресурсами розвитку регіону // Комунальне господарство міст : наук.-техн. зб. 2012. Вип. 106. С. 207–211.

5. Тарадай В. Н. Оцінка рівня управління ресурсами розвитку регіонами України // Збірник наук праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2013. Т. 2, вип. 34, ч. 2. С. 69–75.

6. Тарадай В. Н. Фактори та резерви підвищення ефективності використання ресурсів розвитку промисловості регіону / Соціальна економіка / Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. 2015. Вип. 12. С. 34–37.

7. Тарадай В. Н. Економіко-математична модель управління ресурсами розвитку промисловості регіону // Глобальні та національні проблеми економіки : електрон. наук. фахове видання / Миколаїв. нац. ун-т ім. В. О. Сухомлинського. 2016. № 9. URL: <http://global-national.in.ua/> (дата звернення: 22.01.2018).

8. Тарадай В. Н. Формування сучасного механізму управління ресурсами розвитку промисловості Харківського регіону // Моделювання регіональної економіки. 2016. Вип. 1 (26). С. 80–89.

Наукові праці у виданнях іноземних держав або у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз

9. Тарадай В. Н. Напрями підвищення ефективності управління ресурсами розвитку промисловості регіону // Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету. Серія: Економічні науки. 2013. Вип. 3 (80). С. 283–291.

10. Taraday V. N., Kondratenko N. O. Resource potential management of the region in the sustainable development system // Устойчивое развитие : междунар. науч. журн. Варна, 2014. С. 90–94. *(Особистий внесок здобувача: визначені основні принципи управління ресурсним потенціалом регіону).*

11. Тарадай В. Н. Дослідження впливу факторів регіонального і національного рівня на ресурси розвитку промисловості Харківського регіону // Економічний простір: зб. наук. пр. 2015. № 96. С. 70–78.

12. Тарадай В. Н. Удосконалення оцінки рівня управління регіональними ресурсами // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Економіка. 2017. № 4. С. 59–67.

Праці апробаційного характеру

13. Тарадай В. Н., Кондратенко Н. О. Управління ресурсами підприємств регіону в умовах інноваційного розвитку // Роль інновацій у підвищенні наявного потенціалу країни : матеріали міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 14–15 грудня 2011 р., Тернопіль, 2011. С. 302–304. *(Особистий внесок здобувача: розроблені пропозиції щодо аналізу можливостей використання власних джерел ресурсів)*

підприємств, можливостей і умов постачання ресурсів з боку, використання вторинних і похідних ресурсів).

14. Тарадай В. Н. Управління ресурсами розвитку регіону // Сталий розвиток підприємств, регіонів, країн : матеріали міжнар. наук. конф., 5–7 листопада 2012 р., Дніпропетровськ, 2012. С. 236–237.

15. Тарадай В. Н., Кондратенко Н. О. Вивчення світового досвіду управління процесом ресурсозбереження // Сучасні проблеми реформування економіки в моделі інноваційного розвитку держави : матеріали наук.-практ. конф., Харків, 2013. С. 164–166. (*Особистий внесок здобувача: проведений аналіз світового досвіду у сфері ефективності використання виробничих ресурсів*).

16. Тарадай В. Н. Проблеми інноваційного розвитку промисловості регіону // Фінансова політика та забезпечення економічної стабільності Держави : матеріали Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. студентів, аспірантів та молодих вчених, 3 грудня 2013 р., Полтава, 2013. С. 206–208.

17. Тарадай В. Н. Роль ресурсного потенціалу у соціально-економічному розвитку регіону // Менеджмент міського та регіонального розвитку : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 28–29 березня 2013 р., Харків, 2013. С. 90–91.

18. Тарадай В. Н. Фактори впливу на рівень управління ресурсами розвитку регіону // Нова економічна політика на світовому, державному та регіональному рівнях : матеріали міжнар.-наук. практ. конф., 21–22 листопада 2014 р., Одеса, 2014. С. 101–102.

АНОТАЦІЯ

Тарадай В.Н. Організаційно-економічні засади управління ресурсами розвитку промисловості регіону. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.05 – розвиток продуктивних сил і регіональна економіка. – Харківський національний університет міського господарства імені О.М. Бекетова, Харків, 2018.

Дисертація присвячена вирішенню важливого наукового завдання – удосконаленню теоретико-методичного обґрунтування та розробки практичних рекомендацій щодо формування організаційно-економічного забезпечення управління ресурсами розвитку промисловості регіону. Узагальнено сутність та зміст поняття категорії ресурсів, визначено складові управління ресурсами розвитку промисловості регіону та здійснено теоретичне й методичне обґрунтування принципів та критеріїв оцінки ефективності управління ресурсами розвитку промисловості регіону. Проведено оцінку рівня управління ресурсами розвитку регіонами України, досліджено сучасний стан управління ресурсами розвитку промисловості Харківського регіону та зовнішні фактори впливу на ресурси розвитку промисловості регіону. Обґрунтовані напрями підвищення ефективності використання ресурсів розвитку промисловості на регіональному рівні, розроблено економіко-математичну модель управління ресурсами розвитку промисловості Харківського регіону та побудовано механізм управління ресурсами розвитку промисловості Харківського регіону, який автором пропонується розглядати як послідовність взаємопов'язаних дій чи сукупність статичних елементів, що забезпечують можливість прийняття та реалізацію

управлінських рішень з питань задоволення соціальних та економічних потреб промисловості на регіональному рівні.

Ключові слова: промисловість, регіон, управління, організаційно-економічне забезпечення, ресурси, розвиток, промисловий комплекс, регіональна промислова політика.

АННОТАЦИЯ

Тарадай В.Н. Организационно-экономические основы управления ресурсами развития промышленности региона. - Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата экономических наук по специальности 08.00.05 – развитие производительных сил и региональная экономика. - Харьковский национальный университет городского хозяйства имени А.Н. Бекетова, Харьков, 2018.

Диссертация посвящена решению важной научной задачи - совершенствованию теоретико-методического обоснования и разработки практических рекомендаций по формированию организационно-экономического обеспечения управления ресурсами развития промышленности региона. Обобщена сущность и содержание понятия категории ресурсов, определены составляющие управления ресурсами развития промышленности региона и осуществлено теоретическое и методическое обоснование принципов и критериев оценки эффективности управления ресурсами развития промышленности региона. Проведена оценка уровня управления ресурсами развития регионами Украины, исследовано современное состояние управления ресурсами развития промышленности Харьковского региона и внешние факторы влияния на ресурсы развития промышленности региона. Обоснованы направления повышения эффективности использования ресурсов развития промышленности на региональном уровне, разработана экономико-математическая модель управления ресурсами развития промышленности Харьковского региона и построен механизм управления ресурсами развития промышленности Харьковского региона, который автором предлагается рассматривать как последовательность взаимосвязанных действий или совокупность статических элементов, обеспечивающих возможность принятия и реализации управленческих решений по вопросам удовлетворения социальных и экономических нужд промышленности на региональном уровне.

Ключевые слова: промышленность, регион, управление, организационно-экономическое обеспечение, ресурсы, развитие, промышленный комплекс, региональная промышленная политика

ANNOTATION

Taraday V.N. Organizational and Economic Bases of Resources Management of Industrial Development of the Region. – Manuscript

Thesis for a Candidate Degree in Economics, specialty 08.00.05 - Development of Productive Forces and Regional Economics. - O.M. Beketov National University of Municipal Economy in Kharkiv, 2018.

The dissertation is devoted to the solution of an important scientific problem –

improvement of theoretical and methodological substantiation and development of practical recommendations for the formation of organizational and economic provision of management resources for the development of industry in the region.

The essence and content of the concept of the category of resources are generalized, the components of the resources management of industrial development of the region are determined and the theoretical and methodical substantiation of the principles and criteria for evaluating the efficiency of resources management of industrial development of the region is carried out. On the basis of scientific developments and economic practice of Ukraine, the author formulates the main principles for assessing the effectiveness of the resources management of the regional industry development, which determine the conditions for equilibrium state and effective functioning of regional economic systems.

The estimation of the level of resource management of the regions of Ukraine was conducted, the present state of the resource management of the industrial development in the Kharkiv region and the external factors influencing the resources of the regional industry development were explored. The paper proposes indicators that characterize the level of resource management of the regions of Ukraine, which can be classified according to the aforementioned areas: economic development; innovation activities and investments; labor market and living standards of the population; transport and infrastructure; entrepreneurship and regulatory environment.

The activities of increasing the efficiency of the use of industrial development resources at the regional level are developed and grounded; the economic-mathematical model of resource management for the development of industry in the Kharkiv region is developed and the mechanism for managing the resources of industrial development in the Kharkiv region is developed, the author proposes to consider it as a sequence of interrelated actions or aggregate static elements that provide the opportunity for the adoption and implementation of managerial decisions concerning the issues of meeting the social and economic needs of industry at the regional level. Within the framework of the proposed mechanism, special attention should be paid to the formation of an information and analytical base for monitoring the activity of industrial enterprises of the region in the field of resource efficiency, which will determine the selection of characteristics and indicators, the collection of initial data and verification of their activities.

Key words: industry, region, management, organizational and economic support, resources, development, industrial complex, regional industrial policy

Підп. до друку 05.02.2018 р.
Друк на ризографі
Зам. № 9994

Формат 60×84/16
Ум. друк. арк. 0,9
Тираж 100 пр.

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК № 5328 від 11.04.2017 р.